

DET MODERNE AMERIKA

UNDERVISNINGSMATERIALE

TURBINE

Udarbejdet af Kristian Ravn Paaskesen

Cand.mag og Ph.D i Historie og lektor i fagene historie
og dansk på Mariagerfjord Gymnasium

Kapitel 1: 1917-1929

Fokuspunkter

(Gives til eleverne forud for læsning af lektie)

- Konflikt mellem land og by
- Masseproduktion og samlebånd
- Fordisme
- Forbrugersamfund
- Underholdningsindustri
- Harlem-renæssancen
- Kønsroller og familiemønstre
- Første Verdenskrig
- Alkoholforbud
- Ku Klux Klan
- Indvandring: Smeltedigel-metafor og kvotesystem

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad viser folketællingen i 1920, og hvorfor er den symbolsk vigtig?
2. Hvilken rolle spillede myten om den "ægte amerikaner" som selvejerbonde?
3. Hvordan ændrede samlebåndet produktionen og arbejdslivet? Og hvilken betydning fik det for amerikanernes levestandard?
4. Hvad betyder begrebet "Fordisme"?
5. Hvilken rolle spillede sports- og filmstjerner i 1920'ernes amerikanske kultur? Og hvordan adskilte tidens idoler sig fra tidens tendens til standardisering?
6. Hvad menes med betegnelsen "The Lost Generation"? Og hvorfor opstod den?
7. Hvad var Harlem-renæssancen? Og hvilken betydning havde den for amerikansk kultur?
8. Hvordan ændrede den traditionelle kvindes rolle sig i 1920'erne? Og hvilke normer og værdier stod kvindefrigørelsen i kontrast til?
9. Hvad mente præsident Warren G. Harding med sloganet "A return to normalcy"? Og hvorfor havde det stor appel i 1920'erne?
10. Hvilke argumenter blev fremført for alkoholforbuddet? Og hvorfor blev forbuddet ophævet i 1933?
11. Hvordan ændrede USA's rolle i verdenspolitikken sig som følge af Første Verdenskrig?
12. Hvordan adskilte 1920'ernes Ku Klux Klan (KKK) sig fra den oprindelige klan efter Borgerkrigen (1861-1865)?
13. Hvilke metoder brugte KKK for at fremme sine mål? Og hvilken indflydelse fik den?
14. Hvorfor var der udbredt skepsis over for indvandring i USA i begyndelsen af 1900-tallet? Og hvordan favoriserede National Origins Act (1924) bestemte grupper af immigranter?
15. Teksten nævner en lang række af konflikter mellem land og by. Nævn mindst tre af disse.

Øvelse 1: Opvarmning: Skab dig et historisk overblik over USA's historie frem mod det 20. århundrede

1. Individuelt: Du har 15 minutter til at udvælge minimum 3-5 historiske begivenheder, som du finder vigtigst i Amerikas historie i tidsintervallet 1600-1900.
2. Del og stjæl med sidemakker (10 minutter): Det er vigtigt, at I kan argumentere for begivenhedens betydning.
3. Ta' din makker ved hånden, og find et andet makkerpar: Skab afslutningsvis en tidslinje ud fra jeres samlede begivenhedspulje.
4. Spil *Timeline*: Ud fra jeres begivenhedspulje forbereder I nu et spil *Timeline*. På hver papirlap skriver I én begivenhed på den ene side og begivenhedens årstal på den anden side. Det gør I med alle jeres begivenheder. I finder nu en anden firepersoners gruppe og bytter begivenhedskort med dem. I fordeler herefter kortene mellem jer i firepersoners gruppen, så I har lige mange begivenhedskort. Nu skal der dystes.
5. Spilforklaring: I starter med at lægge et kort på bordet. Alle skal have lov at se årstallet for denne begivenhed, som danner udgangspunkt for spillet. Det gælder nu om først at komme af med alle sine begivenhedskort. Yngste deltager starter og skal nu placere et af sine begivenhedskort i forhold til kortet på bordet. Hvis du tror, begivenheden dateres før kortet på bordet, skal du placere det til venstre for kortet. Tror du derimod, at din begivenhed dateres efter, skal du placere dit kort til højre for. Gætter du rigtigt, må du lade dit kort forblive på bordet, og turen går herefter videre til næste deltager. Gætter du derimod forkert, skal du tage kortet tilbage på hånden.

Øvelse 2: Overblik

1. Holdet inddeles i grupper. Fokus er på konfliktflader mellem land og by i 1920'ernes Amerika. Alle grupper producerer et dokument, som samles til en fælles vidensdelings-bank, der skaber overblik og indblik.
2. Opsamlende diskussion på holdet: Hvorfor opstår disse konflikter mellem land og by? Hav fokus på årsag-virkning.

Øvelse 3: Brud og kontinuitet

1. Hvad var Ku Klux Klan, og i hvilken historisk sammenhæng opstod den?
2. Hvordan adskilte 1920'ernes KKK sig fra den oprindelige Klan efter Borgerkrigen (1861-1865)?
3. Diskutér, hvilken betydning KKK har haft for Amerika. Tænk både i kortsigtede og langsigtede konsekvenser, brud og kontinuitet.

Øvelse 4: Komparativ analyse

- Læs tekst 1: *Den amerikanske uafhængighedserklæring (1776)* (s. 22) samt tekst 2: Woodrow Wilson *Den nye frihed (1913)* (s. 22-23). Notér dig relevante kildekritiske betragtninger vedr. de to tekster.
- Lav herefter en sammenlignende analyse af de to tekster, hvor du primært fokuserer på deres frihedsopfattelser. Hvordan adskiller de sig i deres syn på frihed?
- Hvilke årsagsforklaringer giver kapitel 1 på udviklingen af frihedsopfattelsen fra 1776 til Wilsons behov for at argumentere for reguleret frihed og "fair play" i 1913?
- Perspektivering: Hvilken frihedsopfattelse kendetegner Trumps politik?

Kapitel 2: 1929-1941

Fokuspunkter

- Anti-trust-love vs. Industrimonopol
- Den Store Depression
- New Deal
- Neoklassisk teori og keynesianisme
- Den amerikanske fagbevægelse
- Populismen
- Velfærdsstat og statens rolle
- Pearl Harbor

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad var Hoovers grundlæggende syn på regeringens rolle i økonomien?
2. Hvilke årsagsforklaringer giver teksten til Den Store Depression? Og hvilke konsekvenser fik den for amerikanerne? (Årsag-virkningsforhold).
3. Hvorfor forblev Den Store Depression ikke blot et amerikansk økonomisk problem?
4. Hvorfor var Roosevelts New Deal politik banebrydende i forhold til at løse Den Store Depression?
5. Hvilke tiltag indførte man med New Deal?
6. Teksten nævner to økonomiske teorier: neoklassisk teori og keynesianisme. Beskriv de to teoriers forskelle på at løse en økonomisk krise.
7. Beskriv New Deals anden fase (1935) og dens længerevarende betydning for den amerikanske velfærdsmodel.
8. Hvordan blev den amerikanske fagbevægelse styrket i løbet af Den Store Depression? Og hvorfor netop på dette tidspunkt?
9. Hvordan kom politiske protestbevægelser og populismen til syne i 1930'erne? Hvilke grundfortællinger nærede disse populistiske bevægelser? Og kan der drages paralleller til Trumps politik?
10. Hvorfor kan New Deal ifølge mange betegnes som en amerikansk revolution?
11. Hvordan ændrede Den Store Depression og New Deal statens rolle i amerikansk politik?

Øvelse 1: Opvarmning: Taksonomi

1. Redegør for den økonomiske situation i USA i 1933.
2. Analysér med udgangspunkt i Roosevelts indsættelsestale (tekst 5), hvilke udfordringer og løsninger præsidenten ser på den aktuelle krise.
3. Diskutér, hvad Roosevelt forsøger at opnå med talen.

Øvelse 2: Hvordan er talen et eksempel på historiebrug?

1. Find og læs om de forskellige historiebrugstyper:
 - Videnskabelig
 - Eksistentiel
 - Moralsk
 - Ideologisk
 - Ikke-brug
 - Underholdning/kommerciel
2. Hvordan fortolkede Roosevelt den samtidige depression/krise?
3. Hvordan brugte han historien (USA's tidligere styrke) til at legitimere sin politik? Understøt din argumentation med et centralt citat fra talen.
4. Diskutér, hvorfor det var vigtigt for Roosevelt at skabe en bestemt fortælling om nationen i 1933.

Øvelse 3: Komparativ analyse

1. Sammenlign Roosevelts optimistiske tone (tekst 5) med brevene fra almindelige amerikanere (tekst 6).
2. Hvilke forskelle ser du i synet på løsninger og ansvar for Den Store Depression?
3. Diskutér, hvorvidt brevene afspejler en tillid eller mistillid til erhvervslivet og/eller staten.

Øvelse 4: Svarbrev til Roosevelt

1. Skriv et kort svarbrev til Roosevelt fra en arbejdsløs amerikaner i 1933. Benyt evt. kildetekst 6 som inspiration, og inddrag gerne informationer fra kapitlet i dit brev.

Øvelse 5: Kildekritik

1. Gør dig nogle kildekritiske observationer vedr. tekst 7 i forhold til afsender, kildetype og tendens.
2. Hvilke samfundsforandringer fra 1900-1930 danner baggrund for teksten?
3. Hvad kritiserer afsenderne/ophavsmændene ved industrialismen? Find mindst tre konkrete kritikpunkter i teksten.
4. Hvordan beskrives arbejdet i det industrielle samfund sammenlignet med det agrariske?
5. Diskutér afslutningsvis på holdet: Kan man se lignende kritik af industrialisering og teknologi i dag?

Øvelse 6: Perspektivering

1. Undersøg Kanslergadeforliget, der blev indført i Danmark i 1933.
2. Sammenlign herefter Kanslergadeforliget med New Deals anden fase.
3. Hvilke forskelle og ligheder kan du se?
4. Diskuter, hvordan jeres resultater stemmer overens med jeres viden om de velfærdsstatssystemer, der eksisterer i henholdsvis Amerika og Danmark i dag?

Kapitel 3: 1929-1941

Fokuspunkter

- Isolation kontra intervention
- Neutralitetslove
- Japansk ekspansion
- Overraskelsesangrebet på Pearl Harbor
- Hjemmefronten: Vækst og fuld beskæftigelse
- Kvinders indtog på arbejdsmarkedet
- Supermagt
- Solbæltet
- Ændring i befolkningssammensætning
- Internering af japanske amerikanere
- Stillehavskrigen
- Manhattan-Projektet: Program til udvikling af atomvåben

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad var neutralitetspolitikken? Og hvad var dens formål?
2. Beskriv de internationale begivenheder i 1930'erne, der udfordrede USA's isolationisme.
3. Hvordan forsøgte Roosevelt at ændre neutralitetspolitikken efter 1939?
4. Hvordan blev angrebet på Pearl Harbor en *udløsende årsag* til USA's intervention i Anden Verdenskrig?
5. Hvilken rolle spillede den amerikanske industri for sejren i Anden Verdenskrig?
6. Hvordan påvirkede krigen arbejdsløsheden i USA? Og hvilke ændringer skete der i kvinders rolle på arbejdsmarkedet under krigen?
7. Hvordan udviklede fagforeningernes position sig i krigsårene?
8. Hvilken betydning havde krigen for landbruget og den offentlige sektor? Og ændrede krigen amerikanernes syn på statens rolle?
9. Hvorfor opstod der store folkevandringer i USA under Anden Verdenskrig?
10. Hvad var Solbæltet, og hvilken betydning fik det for USA's økonomi efter krigen?
11. Hvilke sociale problemer fulgte med den hastige tilflytning til industribyerne?
12. Hvordan kan man sige, at Anden Verdenskrig lagde grunden til efterkrigstidens borgerrettighedsbevægelse?
13. Hvorfor blev amerikanere af japansk herkomst interneret, og hvordan foregik det?
14. Hvad var situationen i Europa og Stillehavet i 1945?
15. Hvad var Manhattan-projektet, og hvorfor var det så hemmeligt?
16. Hvilke argumenter taler for og imod brugen af atomvåben mod Japan?
17. Diskutér afslutningsvis, om bombningen primært var militært begrundet eller et politisk signal til Stalin?

Øvelse 1: Opvarmning i firepersoners grupper

I skal spille *Tegn og gæt* med de vigtigste fokuspunkter i kapitel 3.

Forberedelse: Find – foruden de 12 fokuspunkter til kapitlet – otte vigtige begreber, begivenheder eller personer. Skriv herefter de 20 fokuspunkter ned på hver sin seddel/sticky note. Sedlerne samles i en bunke.

Spil: I spiller sammen to og to. Opgaven er at gætte, hvilket fokuspunkt din makker tegner. I har kun 45 sekunder til rådighed. Makkeren har kun ét gæt. Gættes der rigtigt, får I to point. Gættes der forkert, har modstanderholdet mulighed for at gætte og score ét point. Herefter går turen til det andet hold. Der spilles, indtil bunken er tom.

Øvelse 2: Årsagsforklaring

1. Find information om forskellen på bagvedliggende og udløsende årsager.
2. Undersøg dernæst, hvilke bagvedliggende og udløsende årsager der lå til grund for USA's intervention i Anden Verdenskrig.

Øvelse 3: Kontekst- og indholdsøvelse til tekst 8

1. Undersøg tekstens ophavssituation. Hvorfor blev denne leder skrevet i februar 1941? Hvilken international situation stod USA i? Benyt kapitel 3 i lærebogen til at forklare dette.
2. Hvilke visioner ser Henry Luce for sig, at Amerika skal virkeliggøre? Og hvilke amerikanske idealer gør sig gældende ifølge Luce?
3. Diskutér afslutningsvis følgende i grupper: Hvordan blev Luces vision om "Det amerikanske århundrede" realiseret efter 1945? Find evt. eksempler fra Marshall-hjælpen, NATO og Den Kolde Krig.

Øvelse 4: Erindringer som kilde

1. Ophavssituation: Hvornår og under hvilke omstændigheder er de to kilder blevet til? Hvordan kan tidspunktet 1984 påvirke indholdet? Inddrag i den forbindelse fagbegrebet erindringsforskydning.
2. Er de to uddrag førstehånds- eller andenhåndskilder til Anden Verdenskrig? Begrund dit svar – gerne med eksempler fra teksterne.
3. Tendens og troværdighed: Find eksempler på subjektive holdninger i begge interviews. Forhold dig til, hvordan personlige erfaringer og senere livserfaringer (fx Vietnamkrigen eller besøg i Dachau) kan påvirke synet på Anden Verdenskrig.
4. Repræsentativitet: Kan disse to interviews bruges til at sige noget generelt om amerikanernes oplevelse af krigen? Hvorfor/hvorfor ikke?
5. komparativ indholdsanalyse: Sammenlign synet på krigen i de to tekster. Hvordan adskiller Robert Rasmus' oplevelse af krigen sig fra Dellie Hahnes? Brug konkrete citater.

Øvelse 5: Propagandamateriale

Vælg mellem følgende tre opgaver:

1. Find originale Office of War Information (OWI) plakater på nettet, og udvælg én, som du synes er særlig interessant.
2. Forhold dig dernæst til: Hvad er billedets budskab og målgruppe? Og hvilke virkemidler benyttes (fx farver, symboler, følelser)? Hvordan forsøger plakaten at påvirke adfærd og holdninger?
3. Hvilket syn på krigen og fjenden formidles (tendens)?
4. Diskutér: Er det legitimt at bruge propaganda i krig? Og hvor går grænsen mellem information og manipulation?
- 5.
6. Brug Dellie Hahnes (tekst 9) interview og plakater fra OWI. Find først eksempler fra interviewet, hvor Hahnes beskriver, hvordan propaganda påvirkede kvinder under krigen.
7. Sammenlign med en OWI-plakat rettet mod kvinder.
8. Hvor stor forskel er der mellem propagandaens billede og den virkelighed, Hahnes beskriver i interviewet.
9. Diskutér: Er det legitimt at bruge propaganda i krig? Og hvor går grænsen mellem information og manipulation?
- 10.
11. Lav din egen OWI-plakat, som denne kunne have set ud i 1943. Udvalg dig først en målgruppe (fx soldater, kvinder, industriarbejdere).
12. Brug "historiske" virkemidler (fx patriotisme, fjendebilleder, kønsroller).
13. Sammenlign dit materiale med originale OWI-plakater. Hvilke ligheder og forskelle træder frem?
14. Diskutér: Er det legitimt at bruge propaganda i krig? Og hvor går grænsen mellem information og manipulation?

Kapitel 4

Fokuspunkter

- Den Kolde Krig
- Demobilisering
- Babyboom-generationen
- GI Bill og Rights
- Forbrugsrevolution
- Jerntæppe
- Inddæmningspolitik
- Truman-doktrin
- Marshall-hjælp
- FN
- NATO
- Våbenkapløb
- Koreakrigen
- Kommunistforskrækkelse og loyalitetsprogrammer
- McCarthyisme

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad menes der med, at perioden efter Anden Verdenskrig var præget af både forventning og usikkerhed?
2. Hvorfor støttede den amerikanske befolkning demobilisering?
3. Hvilke årsager lå bag den stigende fødselsrate/babyboom-generation?
4. Hvilke muligheder gav GI Bill of Rights til de amerikanske soldater?
5. Hvorfor opstod der inflation i efterkrigstidens USA?
6. Hvad var Stalins primære mål med Østeuropa efter Anden Verdenskrig?
7. Hvad betyder Churchills udtryk "Jerntæppe", og hvad var hans advarsel?
8. Hvem var George Kennan, og hvilken betydning havde hans idéer for amerikansk udenrigspolitik?
9. Hvad gik Truman-doktrinen ud på? Og hvordan ændrede den USA's rolle i verden sammenlignet med tiden før Anden Verdenskrig?
10. Hvorfor blev inddæmningspolitikken betragtet som nødvendig af USA?
11. Hvad var formålet med Marshall-hjælpen?
12. Hvilke internationale organisationer blev oprettet i årene efter Anden Verdenskrig, og hvad var deres formål?
13. Hvilken betydning havde Sovjetunionens prøvesprængning af atombomben i 1949 for USA?
14. Hvordan hænger våbenkapløbet og Koreakrigen sammen med Den Kolde Krigs ideologiske konflikt?
15. Hvilke konsekvenser havde Koreakrigen for den amerikanske udenrigspolitik og økonomi?
16. Hvordan kom kommunistforskrækkelsen til udtryk i USA?

Øvelse 1: Opvarmning i firepersoners grupper

I skal spille *Tegn og gæt* med de vigtigste fokuspunkter i kapitel 4.

Forberedelse: Skriv de 15 fokuspunkter ned på hver sin seddel/sticky note. Sedlerne samles i en bunke.

Spil: I spiller sammen to og to. Opgaven er at gætte, hvilket fokuspunkt din makker tegner. I har kun 45 sekunder til rådighed. Makkeren har kun ét gæt. Gættes der rigtigt, får I to point. Gættes der forkert, har modstanderholdet mulighed for at gætte og score ét point. Herefter går turen til det andet hold. Der spilles, indtil bunken er tom.

Øvelse 2: Komparativ øvelse af tekst 13 og 14

Sammenlign Trumans indsættelsestale (1949) og NSC-68 (1950).

1. Afklar først de to kilders forskellige typer, og overvej, hvilken betydning det har dels for teksternes indhold og vores brug af teksterne.
2. Hvordan beskrives kommunismen i de to tekster?
3. Hvilke værdier fremhæves som centrale for USA?
4. Hvordan ændrer tonen sig fra 1949 til 1950? Hvad kan forklare denne ændring?

Øvelse 3: Komparativ historiebrugsanalyse af tekst 13 og 14

1. Læs først Trumans indsættelsestale og Det Nationale Sikkerhedsråds rapport.
2. Hvilke typer historiebrug ser du?
3. Hvordan bruges fortiden til at legitimere nutidige handlinger?
4. Hvilken rolle spiller ideologi i historiebrugen?
5. Diskutér, hvordan ændringer fra 1949 til 1950 afspejler udviklingen i Den Kolde Krig.

Øvelse 4: Historiesyn

1. Læs om materialistisk og idealistisk historiesyn.
2. Lav en kildeanalyse af tekst 13 og tekst 14, og vurder, hvilket historiesyn der er dominerende. Udvælg et centralt citat fra hver tekst, der underbygger dit argument.

Øvelse 5: Fortolkning og forståelse

1. Forestil dig, at du er rådgiver for præsident Truman i 1949. Skal USA føre en hård konfrontationspolitik mod Sovjetunionen eller satse på samarbejde? Argumentér med udgangspunkt i kilderne. Du er p.t. ude at tjene i diplomatiets tjeneste, så du må sende en lydfil.

Øvelse 6: Eksamenstræning

1. (Redegørelse) Hvordan præsenteres USA's værdier og mål i Trumans indsættelsestale (1949) og i NSC-68 (1950), og hvordan beskrives kommunismen som trussel?
2. (Analyse) Hvordan bruger McCarthy (1950) og Truman (1947) historiske referencer og retoriske virkemidler til at legitimere henholdsvis kampen mod kommunismen og kampen for borgerrettigheder?
3. (Diskussion/vurdering) I hvilken grad kan man sige, at USA's selvforståelse som "frihedens forsvarer" i perioden 1947-1950 er præget af modsætninger mellem idealer og realpolitik?

Kapitel 5: 1952-1960

Fokuspunkter

- Præsident Dwight D. Eisenhower
- The Interstate Highway Act
- Borgerrettigheder
- Sagen Plessy vs. Ferguson
- Sagen Brown vs. Board of Education
- Martin Luther King
- Montgomery-bojkotten
- Separate but equal-doktrinen
- Økonomisk opsving og forbrugerfest
- Forstadsamerika
- Beatgenerationen
- Rock'n'roll
- Materialisme vs. idealisme
- Dominoteori

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvilke personlige og politiske egenskaber gjorde Dwight D. Eisenhower til en attraktiv præsidentkandidat?
2. Hvad handlede de omtalte borgerrettighedssager i 1950'erne om?
3. Hvordan vil du betegne Eisenhowers holdning til raceadskillelse?
4. Hvilke faktorer bidrog til USA's økonomiske opsving efter Anden Verdenskrig?
5. Hvordan ændrede amerikanernes livsstil sig i 1950'erne som følge af økonomisk velstand?
6. Hvordan fremstod USA som en økonomisk supermagt?
7. Hvad menes der med, at der var en konflikt mellem materialisme og idealisme i amerikansk historie?
8. Nævn eksempler på forbrugsgoder og livsstilstræk, der kendetegnede 1950'erne.
9. Hvad gik Eisenhowers dominoteori ud på, og hvordan blev den brugt til at begrunde amerikansk udenrigspolitik?
10. Diskutér, om 1950'erne primært var et årti præget af tryghed og velstand eller af spirende konflikter og oprør?

Øvelse 1: Opvarming med et spil *Timeline*

Individuel forberedelse: Find minimum ti begivenheder i amerikansk historie i perioden 1900-1960. Skriv selve begivenheden på den ene side af sedlen og årstallet på bagsiden.

Find sammen i grupper: Find nu fem at spille imod, så I har en pulje på 60 begivenheder. Nu skal der spilles.

Spilforklaring:

I starter med at lægge et kort på bordet. Alle skal have lov at se årstallet for denne begivenhed som danner udgangspunkt for spillet. Det gælder nu om først at komme af med alle sine begivenhedskort. Yngste deltager starter og skal nu placere et af sine begivenhedskort i forhold til kortet på bordet. Hvis du tror, begivenheden dateres før kortet på bordet, skal du placere det til venstre for kortet. Tror du derimod, at din begivenhed dateres efter, skal du placere dit kort til højre for. Gætter du rigtigt, må du lade dit kort forblive på bordet, og turen går herefter videre til næste deltager. Gætter du derimod forkert, skal du tage kortet tilbage på hånden.

Øvelse 2: Kildekritik

1. Læs først kildetekst 17, s. 94-95.
2. Afklar dernæst følgende kildekritiske spørgsmål:
 - *Afsender og ophavssituation*: Hvem er afsenderen, og hvad er tekstens ophavssituation? Og hvad er det for en kildetype, vi har med at gøre?
 - *Tendens*: Vurdér, om afsenderen er neutral, værdiladet eller politisk. Undersøg, hvordan teksten argumenterer imod "adskilt, men ligeværdig"-doktrinen. Find formuleringer, der viser holdning til raceadskillelse.
 - *Indhold*: Forklar, hvad Højesteret mener med, at "adskille undervisningsfaciliteter er ulige af deres natur". Brug dine egne ord. Hvordan brød Brown-dommen med den tidligere Plessy vs. Ferguson-afgørelse?
 - *Formål*: Hvad forsøger afgørelsen konkret at ændre?

Øvelse 3: Sammenligningsopgave

1. Sammenlign, hvordan de tre tekster beskriver det amerikanske samfunds værdier. Overvej fx:
 - Frihed
 - Lighed
 - Individualisme
 - Statens rolle
 - Borgernes rolle.

Øvelse 4: Perspektivering til i dag

1. Læs tekst 18: *Eisenhowers afskedstale* (1961).
2. Forklar begrebet "militær-industrielt kompleks" med udgangspunkt i teksten. Hvorfor opfatter Eisenhower det som en potentiel trussel?
3. Hvordan har Den Kolde Krig (fx atomvåbenkapløb, Koreakrigen, NATO) påvirket talens indhold?
4. Sammenlign Eisenhowers opfattelse af militærmagt med nutidens eller senere (ift. Eisenhower) præsidenters syn på USA's militære rolle.
5. Diskutér, om Eisenhowers advarsel er blevet mere eller mindre relevant siden 1961?

Øvelse 5: Historiesyn og historiebrug

1. Læs først tekst 19 af James Jasper (2000).
2. Beskriv, hvordan Jasper fremstiller den amerikanske nationalidentitet. Brug konkrete citater.
3. Forklar sammenhængen, Jasper drager mellem amerikansk historie og bilens symbolske rolle.
4. Hvilke historiske perioder refererer Jasper indirekte til?
5. Hvilket historiesyn og hvilken form for historiebrug fremgår af teksten?
6. Diskutér, om Jasper romantiserer den amerikanske selvforståelse, eller om han giver et realistisk billede.
7. For de hurtige: Sammenlign Jaspers fremstilling af den amerikanske nationalkarakter med Frederick Jackson Turners "The frontier"-tese (1893), som du kan læse lidt omkring s. 99 i kapitel 6.

Kapitel 6: 1960-1968

Fokuspunkter

- The New Frontier
- Månelandingsprogram
- Peace Corps-program
- Borgerrettighedskampen
- Sit-in-strejker
- "Freedom ride"
- Den politiske march i Washington
- Svinebugten
- Cubakrisen
- Monroe-doktrinen
- Vietnamkrigen
- The Great Society
- Kampen mod amerikansk fattigdom
- Civil Rights Act
- Black Power og Black Pride
- Ungdomsoprøret: studenteroprør og hippiekultur
- Kvindebevægelsen
- Tet-offensiven

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad var "the New Frontier", og hvad symboliserede begrebet?
2. Hvad kendetegnede borgerrettighedsbevægelsens nye protestformer i 1960'erne?
3. Sammenlign Kennedys tøvende handle i begyndelsen af borgerrettighedskampen med hans senere mere direkte indgreb. Hvad udløste skiftet?
4. Hvilke faktorer førte til, at USA ønskede at vælte Fidel Castro efter revolutionen i 1959?
5. Hvad gik CIA's plan for invasionen i Svinebugten ud på, og hvorfor mislykkedes invasionen?
6. Hvad var Monroe-doktrinens oprindelige formål, og på hvilke måder ses doktrinens tankegods afspejlet i USA's reaktion på udviklingen i Cuba i 1960'erne?
7. Hvilke årsager/begivenheder udløste missilkrisen i oktober 1962?
8. Hvilke konsekvenser fik Cubakrisen for forholdet mellem de to supermagter efter 1962?
9. Hvordan beskrives Kennedys præsidentperiode i forhold til udenrigs- og indenrigspolitik?
10. Hvad gik præsident Johnsons program "The Great Society" grundlæggende ud på?
11. Hvorfor omtales Civil Rights Act (1964) som et af de mest vidtgående tiltag på området?
12. Forklar forskellen mellem borgerrettighedsbevægelsens kamp for integration og Black Power-bevægelsens krav om adskillelse.
13. Sammenlign motivationerne bag studenteroprøret og hippiebevægelsen – hvad havde de fælles, og hvad adskilte dem?
14. Hvilke politiske resultater opnåede kvindebevægelsen i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne?
15. Hvorfor blev Tet-offensiven et vendepunkt i den amerikanske opinion, og hvordan påvirkede mediernes dækning af krigen den amerikanske befolkning?

Øvelse 1: Opvarmning

1. Udvalg dig et af kapitlets fokuspunkter, og skriv det ned på en lap papir. Vend nu papiret, og skriv tre-fem uddybende punkter ned om det valgte fokuspunkt.
2. Du skal nu op at stå og finde dig en klassekammerat. Præsenter dit fokuspunkt, og lyt efterfølgende til klassekammeratens præsentation af sit. Herefter bytter I seddel og finder en ny makker.

Øvelse 2: Historisk formidling

Lav en to-tre minutters lydoptagelse til 6.-klasseselever, hvor du:

1. Introducerer JFR og Den Kolde Krig.
2. Opsummerer talens pointer.
3. Forklarer, hvorfor talen har ikonisk status.
4. Du må gerne bruge små "sound bites" fra den originale tale.

Øvelse 3: Kontekstualisering af JFK's indsættelsestale (1961)

Sammenlign uddrag fra Kennedys tale med følgende spørgsmål i fokus:

1. Hvordan afspejler talen centrale aspekter af Den Kolde Krig?
2. Hvilket billede af USA's rolle i verden skaber Kennedy?
3. Hvordan fremstilles kommunismen?

Øvelse 4: Historiebrug

1. Læs talen (tekst 21) igennem, og markér eksempler på, hvor Kennedy bruger historiske begivenheder, personer eller idéer.
2. Hvilke former for historiebrug er i spil?
3. Hvordan medvirker historiebrugen til at understøtte talerens hovedbudskab?

Øvelse 5: Diskussion og nutidig perspektivering

Diskutér i grupper:

1. I hvilken grad kan Kennedys tale ses som udtryk for en amerikansk selvforståelse, der spiller en rolle i amerikansk udenrigspolitik i dag?

Øvelse 6: Komparativ analyse af tekst 21 og 22

1. Læs og afklar kildekritiske spørgsmål til teksterne.
2. Sammenlign herefter King og Black Panther Party i forhold til følgende punkter:
 - Syn på vold
 - Syn på integration vs. adskillelse
 - Mål for afroamerikanernes fremtid
 - Brug af amerikanske værdier.
3. Giv et bud på, hvorfor Black Power-bevægelsen opstod, selvom King og borgerrettighedsbevægelsen havde opnået store sejre i 1964-1965 med Civil Rights Act og Voting Rights Act.
4. Diskutér, hvilken strategi du/I mener havde størst mulighed for at skabe varige resultater i USA.

Øvelse 7: Førstehåndsberetning

1. Læs først Johnsons tale (tekst 23).
2. Skriv herefter en fiktiv dagbogsside fra en amerikansk studerende i 1965, der lige har overværet og hørt Johnsons tale.
3. Benspænd: Talen skal indeholde:
 - Reaktioner på argumenter i talen
 - Følelser omkring Vietnamkrigen
 - Bekymringer om fremtiden.

Kapitel 7: 1968-1980

Fokuspunkter

- Tilbagetrækning fra Vietnam
- My Lai-massakren
- Polarisering af befolkningen
- Økonomisk krise
- Underskud på handelsbalancen
- Multinationale koncerner
- Stagflation
- SALT 1/Strategic Arms Limitations Talks
- Détente/Afspænding
- Watergate-skandalen
- Olie- og energikrise

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvilke politiske og sociale begivenheder gjorde 1968 til et turbulent år i USA?
2. Hvordan påvirkede Vietnamkrigen USA's sociale og politiske sammenhængskraft i slutningen af 1960'erne?
3. Hvad indebar Nixons strategi om "Vietnamisering", og hvordan gik det med at gennemføre den?
4. Hvilke konsekvenser fik krigen for de amerikanske soldater, der vendte hjem?
5. Hvad betyder begreberne stagflation og Nixonomics?
6. Hvilke udenrigspolitiske resultater opnåede Nixon i forhold til Kina og Sovjetunionen?
7. Hvad gik SALT 1-aftalen ud på?
8. Hvad afslørede indbruddet i Watergate-bygningen, og hvem viste sig at stå bag?
9. Teksten nævner, at Nixons vælgere allerede var skeptikere over for Washington. Hvordan påvirkede Watergate og de hemmelige båndoptagelser tilliden mellem befolkningen og det politiske system?
10. Hvad var årsagerne til energikrisen i 1970'erne, og hvordan påvirkede den den amerikanske økonomi?
11. Hvilke udenrigspolitiske succeser og nederlag oplevede Ford og Carter i deres præsidentperiode?

Øvelse 1: Opvarmning

1. Individuel: Lav en tidslinje over centrale begreber i USA's historie fra 1900-1980.
2. Vis din tidslinje til din sidemakker, og "del og stjæl" begivenheder.

Øvelse 2: Debat i matrixgrupper

1. Eleverne tildeles hver især en af følgende kildetekster: Updike/tekst 26, Degler/tekst 27, Falwell/tekst 29 og Lorde/tekst 30.
2. Eleverne skal sætte sig godt ind i deres tildelte tekst og repræsentere dennes position. De skal desuden forholde sig til, hvad deres tekst mener om spørgsmålet: Hvad er Amerikas største styrke og største svaghed?
3. Eleverne fordeles nu i nye grupper (fire personer), hvor de hver især debatterer og argumenterer med udgangspunkt i den tildelte tekst.

Øvelse 3: Eksamenstræning

I denne øvelse skal I træne evnen til at udarbejde historiske problemstillinger. Modsat den rigtige historieeksamen, hvor I selv skal udarbejde to-tre historiske problemstillinger på baggrund af det udleverede bilagsmateriale, får I i denne øvelse lidt hjælp med på vejen.

1. Formulér sammen med din sidemakker tre historiske problemstillinger til følgende nedenstående problemformuleringer (A, B, C), så de dækker de forskellige taksonomiske niveauer samt får inddraget flere af kapitlets fem kildetekster.
A: Hvorfor slog socialismen aldrig igennem i USA?
B: Hvorfor har USA en anderledes velfærdsmodel end Europa?
C: Hvordan har den amerikanske drøm påvirket samfundsudviklingen i det 20. århundrede?
2. Udvælg herefter, hvilke problemstillinger du ønsker at besvare. Husk at inddrage kildematerialet i din besvarelse og argumentation. Inddrag gerne citater.

Øvelse 4: Kildekritisk metode

1. Vurdér, hvordan de fem tekster kan bruges som historiske kilder. Du kan med fordel skelne mellem kildernes **udsagnsevne** (fx afsender, ophavssituation, indhold) og kildens **udsagnskraft** (Hvad kan vi bruge den til?).

Øvelse 5: Perspektivering

Vælg mellem ét af disse perspektiverende spørgsmål:

1. Er den amerikanske drøm stadig en drivkraft i dag, eller er den blevet en illusion? Giv eksempler.
2. Blandt den amerikanske befolkning har der historisk været en skepsis i forhold til den føderale forbundsregering i Washington. I kapitel 7 nævnes det, at Watergate-skandalen var med til at forværre denne skepsis. Perspektivér denne mistro til det politiske establishment og system i nutidens USA. Giv eksempler.
3. I kapitel 7 nævnes det, at udvidelse af territorium og ekspansionstrang har været en væsentlig drivkraft i den amerikanske historie. Hvordan forholder det sig med hensyn til dette i nutidens USA? Giv eksempler.

Kapitel 8: 1980-2001

Fokuspunkter

- "The Reagan Revolution"
- Kulturkonservativ bølge
- Det religiøse højre
- Antifeministisk kvindebevægelse
- Reaganomics
- Iran-Contra-affæren
- Nedrustningsaftaler og afspænding
- "Sorte mandag", 19. oktober 1987
- Afslutningen på Den Kolde Krig
- Sovjetunionens kollaps
- Ny verdensorden
- Golfkrigen
- Højrefløjsmilitser
- Den globale økonomi
- Global demokratisering
- Terrorangreb
- Kampen mod terror

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvad kendetegnede det religiøse højre i USA i 1980'erne, og hvilke værdier kæmpede bevægelsen for?
2. Hvilke konsekvenser fik Reagans økonomiske politik for: A. Den offentlige gæld B. Forskellen mellem rig og fattig C. Arbejdsløsheden?
3. Hvad gik Iran-Contra-affæren ud på, og hvorfor blev den sammenlignet med Watergate?
4. Hvordan ændrede Reagans retorik over for Sovjetunionen sig fra første til anden præsidentperiode?
5. Hvad var baggrunden for "Sorte mandag" i 1987, og hvilke konsekvenser fik krigen?
6. Hvordan udviklede kvindebevægelsen sig i 1990'erne, og hvilken rolle spillede Clarence Thomas-sagen?
7. Hvordan håndterede Bill Clinton økonomien og velfærdsreformer i 1990'erne?
8. Hvorfor blev 11. september 2001 et vendepunkt i amerikansk politik og selvforståelse?
9. Hvilke umiddelbare reaktioner og militære tiltag fulgte efter terrorangrebet?
10. Hvordan ændrede USA's rolle i verden sig fra Den Kolde Krigs afslutning til tiden efter 11. september 2001?

Øvelse 1: Opvarmning

1. Hurtig brainstorm: Hvad forbinder du/I med USA i 1980'erne, 1990'erne og starten af 2000'erne? Skriv stikord på post-its eller i Padlet.
2. Saml stikordene, og placér dem på en stor fælles tidslinje, eller viderefør på tidligere udarbejdet tidslinje i forløbet.

Øvelse 2: Komparativ analyse og historiebrug

Sammenlign Reagans (tekst 31) og Clintons (tekst 32) indsættelsestaler, og forhold dig til følgende:

1. Hvordan adskiller deres syn på forandring og frihed sig?
2. Hvilken rolle spiller regeringen i deres visioner?
3. Historiebrug: Hvordan bruger de historiske referencer til at styrke deres budskab(er)? Og hvilken type historiebrug er der tale om?

Øvelse 3: Perspektivering til ideologier

Parøvelse: I har hver især ansvar for én af de to indsættelsestaler (tekst 31 og 32), som I fordeler mellem jer.

1. Individuelt: Undersøg, hvordan Reagans tale afspejler konservative/liberale værdier/Clintons tale afspejler demokratiske/liberale værdier? Inddrag begreber som individualisme, fællesskab og økonomisk politik.
2. Find din makker, og del din viden. Husk, at din makker ikke har læst din tekst, så tag vedkommende godt i hånden, og gå grundigt til værks.

Øvelse 4: Kildekritik

Læs først tekst 33 af Poul Høj: *Glædelig Kwanzaa!* (1999), og vurder artiklen som historisk kilde.

1. Hvilken type kilde er det?
2. Hvilket formål har teksten? Og hvordan påvirker det troværdigheden?
3. Find eksempler på ironi eller humor. Hvordan påvirker det budskabet?
4. Hvilken udsagnskraft har teksten/ hvad kan vi bruge kilden til?

Øvelse 5: Perspektivering til nutiden (tekst 31 og 32)

Producér en kort podcast (to-tre minutter), hvor I diskuterer, om Reagans og Clintons budskaber stadig er relevante i dag. I skal blandt andet forholde jer til:

1. Hvordan er debatten om statens rolle og ansvar stadig aktuel?
2. Hvordan ville en nutidig amerikansk præsident tale om globalisering?

Øvelse 6: Perspektivering til nutiden (tekst 34)

Sammenlign Fukuyamas analyse med USA's rolle i verden i dag. Hvordan forholder det sig med isolationisme vs. interventionisme? Og hvorfor forholder det sig sådan?

Kapitel 9: 2001-2025

Fokuspunkter

- Pendulbevægelse i amerikansk udenrigspolitik
- 11. september 2001
- Krigen i Afghanistan
- Krigen i Irak
- Bush-doktrinen
- Indenrigspolitisk utilfredshed og splittelse
- Økonomiske skel
- Orkanen Katrina (2005)
- Finanskrisen (2007-2008)
- Barack Obama
- National sygesikringsordning/Obamacare
- Sociale bevægelser
- Valget 2016
- Trump-æraen
- Stormen på Kongressen
- Valgene i 2020 og 2024
- SoMe og fake news
- America first

Tjek op på lektien-spørgsmål

1. Hvorfor var terrorangrebet den 11. september 2001 så skelsættende for USA's selvforståelse og udenrigspolitik?
2. Hvad var Bush-doktrinen, og hvordan kom den til udtryk i krigen i Afghanistan og Irak?
3. Hvorfor blev krigen i Irak mere kontroversiel end krigen i Afghanistan? Og hvilken rolle spillede FN og "det gamle Europa"?
4. Hvordan ændrede USA's internationale rolle sig fra Bush til Trump?
5. Hvordan påvirkede globaliseringen og afindustrialiseringen den amerikanske middelklasse?
6. Hvilken betydning havde orkanen Katrina for Bush-administrationens omdømme?
7. Hvorfor var Obamas valg til præsident historisk, og hvordan håndterede han racespørgsmålet?
8. Hvad var de vigtigste politiske mål for Obama, og hvorfor var sundhedsreformen/Obamacare så kontroversiel?
9. Hvilken rolle spillede Black Lives Matter-bevægelsen i 2010'erne, og hvordan påvirkede sociale medier den politiske debat?
10. Hvorfor blev valget i 2016 betragtet som et vendepunkt i amerikansk politik?
11. Hvordan brød Trump med traditionelle normer og institutioner?
12. Hvilken betydning havde stormen på Kongressen den 6. januar 2021 for opfattelsen af amerikansk politik?

Øvelse 1: Opvarmning: Tre sandheder og én løgn

Klassen opdeles i firepersoners grupper.

1. I grupperne skal de finde på tre sandheder og én løgn i tilknytning til kapitel 9 og/eller forløbet som helhed.
2. Gruppen stiller sig op foran klassen, og resten af klassen skal så forsøge at udpege, hvem der taler sandt, og hvem der taler falsk.

Øvelse 2: Historisk metode

Diskutér, hvordan de tre tekster repræsenterer forskellige typer kilder:

- Politisk tale (Obama)
- Interview (Lerner)
- Journalistisk analyse (Kretz)

1. Hvilke styrker og svagheder har hver type kilde for historikeren? Forhold dig/ jer både til **udsagnsevne** (fx afsender, ophavssituation, indhold) og kildens **udsagnskraft** (Hvad kan vi bruge den til?).

Øvelse 3: "Jeg var der den 6. januar" – en førstehåndsberetning

Trin 1: Forberedelse

1. Læs uddraget af Steffen Kretz' "Storm på vej" (2023).
2. Notér nøglepunkter om årsager til stormen. Overvej, hvordan almindelige amerikanere kunne ende i ekstremisme.

Trin 2: Førstehåndsberetning

1. Du skal nu forestille dig, at du var til stede den 6. januar 2021. Du vælger selv din rolle/karakter: demonstrant, politibetjent, journalist, kongresmedarbejder eller blot tilfældig turist.
2. Skriv herefter en førstehåndsberetning, hvor du beskriver følgende:
3. Hvad ser, hører og føler du under stormen?
4. Hvordan oplever du kaosset og volden?
5. Hvad tænker du om USA's fremtid i netop dette øjeblik?
6. Benspænd: Benyt mindst to pointer fra Kretz' tekst til at forklare, hvorfor situationen opstår.

Trin 3: Individuel refleksion

1. Hvordan tror du, stormen vil blive husket i amerikansk historie?
2. Hvad siger den om demokratiets styrke eller skrøbelighed?

Trin 4: Tid til deling og debat på klassen

Øvelse 4: Historisk "Walk and talk"

Trin 1

1. Eleverne inddeles i par og gives et citat fra Obamas tale (tekst 35). Fx om håb, enhed, ansvar.

Trin 2

1. Eleverne går parvis en tur rundt om skolen og diskuterer:
2. Hvad betyder citatet i konteksten af 2009?
3. Hvordan ville citatet blive opfattet i dag af amerikanerne?

Trin 3

1. Tilbage i klassen præsenterer hvert par deres refleksioner.

Øvelse 5: Fælles forberedelse til eksamen

1. Forberedelse: Opret et fælles klassesdokument.
2. Gå sammen to og to. Hvert par opstiller to-tre historiske problemstillinger til dette undervisningsforløb. I skal overveje følgende i arbejdsprocessen:
 - Hvilket taksonomisk niveau rammer min problemstilling?
 - Har jeg foretaget den nødvendige afgrænsning i tid, sted og historisk aspekt/fokus?
 - Har jeg tilgængeligt materiale til at besvare min problemstilling?
3. Gem jeres historiske problemstillinger i det fælles dokument, så I kan tilgå dem til eksamen. (Underviseren kan evt. agere gatekeeper og godkende problemstillingerne, inden de uploades af eleverne).

DET MODERNE AMERIKA
Af Michael Bach Henriksen

© 2026 Turbine

Alle rettigheder forbeholdes

www.turbine.dk

TURBINE